

www.ketab.ir

کتابشناسی کاظمی

فهرستواره آثار منتشر شده درباره امام کاظم و امام جواد

♦ اباذر نصر اصفهانی ♦

سرشناسه: نصر اصفهانی، اباذر، ۱۳۵۸ -
 عنوان و نام پدیدآور: کتابشناسی کاظمین: فهرستواره آثار منتشر شده درباره امام کاظم علیه السلام و
 امام جواد علیه السلام / اباذر نصر اصفهانی.
 مشخصات نشر: تهران: نشر مشعر، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری: ۲۱۲ ص.
 شابک: ۳-۵۶۲-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸
 وضعیت فهرست‌نویسی: قیفا
 عنوان دیگر: فهرستواره آثار منتشره شده درباره امام کاظم علیه السلام و امام جواد علیه السلام
 موضوع: موسی بن جعفر علیه السلام، امام هفتم، ۱۲۸-۱۸۳ ق. -- کتابشناسی
 موضوع: محمد بن علی علیه السلام، امام نهم، ۱۹۵-۲۲۰ ق. -- کتابشناسی
 موضوع: کاظمین (عراق) -- کتابشناسی
 شناسه افزوده: فقیه بحرالعلوم، محمد مهدی، ۱۳۵۱ -
 ردیف کتبخانه: ۱۳۹۳/۶۲۰۳ / ۳۰۳۸ Z
 رده‌بندی دی‌سی: ۰۹۶۷۵ / ۰۱۶
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۰۷۳۳

کتابشناسی کاظمین

تألیف:	بدر نصر اصفهانی
تدوین:	پژوهشکده علمی و زیارت
ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنری مشعر
چاپ و صحافی:	چاپخانه مشعر
نوبت چاپ:	اول - بهار ۱۴۰۴
شمارگان:	۵۰۰ نسخه
بها:	۵۵۰۰ تومان

ISBN: 978-964-540-562-3

شابک: ۳-۵۶۲-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸

مراکز پخش و فروشگاه‌های مشعر:

تهران: تلفن: ۰۳/۶۴۵۱۲۰۰۳ - ۰۲۱ / قلم: تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۸۳۸۴۰۰

فهرست

۹	دیباچه
۱۱	مقدمه

تألیف: ام کاظم

۱۹	فصل اول: کتاب‌ها
۱۹	الف) فارسی
۴۰	ویژه کودک و نوجوان
۴۶	ب) عربی
۵۰	ویژه کودک و نوجوان
۵۰	ج) اردو
۶۱	د) پشتو
۶۲	ه) ترکی
۶۲	و) ترکی آذربایجانی
۶۲	ز) اسپانیایی
۶۳	ح) انگلیسی

۶۳	ط) تاجیکی
۶۴	ی) تامل
۶۴	ک) فرانسوی
۶۵	فصل دوم: پایان نامه‌ها
۶۵	الف) دکتری، سطح چهار حوزه
۶۵	ب) کارشناسی ارشد، سطح سه حوزه
۷۰	ج) کارشناسی، سطح دو حوزه
۷۳	فصل سوم: مقالات
۷۳	الف) فارسی
۹۴	ب) عربی

کتابخانه‌های امام جواد علیه السلام

۱۲۱	فصل اول: کتاب
۱۲۱	الف) فارسی
۱۴۱	ویژه کودک و نوجوان
۱۴۶	ب) عربی
۱۵۳	ویژه کودک و نوجوان
۱۵۳	ج) اردو
۱۵۴	د) اسپانیولی
۱۵۴	ه) انگلیسی
۱۵۵	و) تامل
۱۵۵	ز) ترکی
۱۵۵	ح) ترکی استانبولی

۱۵۶	ط) ترکی آذربایجانی
۱۵۷	فصل دوم: پایان نامه
۱۵۷	تف) دکتری سطح چهار حوزه
۱۵۷	ب) کارشناسی ارشد سطح سه حوزه
۱۵۹	ج) کارشناسی سطح دو حوزه
۱۶۳	فصل سوم: مقالات
۱۶۳	تف) فارسی
۱۷۶	ب) عربی

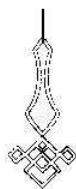
کتابشای شرکائین

۱۸۵	فصل اول: کتاب
۱۸۵	تف) فارسی
۱۸۵	ب) عربی
۱۸۷	فصل دوم: مقاله
۱۸۷	تف) فارسی
۱۸۸	ب) عربی
۱۹۳	نمایه پدیدآورندگان

دباجه

بررسی ابعاد زندگی ائمه معصومین از دیرباز تاکنون مورد تحقیق و پژوهش اندیشمندان بوده است. پژوهشگرانی که در این حوزه قلم زده‌اند، کوشش‌های شناساندن و ترویج سبک زندگی اهل بیت به جامعه اسلامی و بررسی و شناخت راه‌ها و سبک زندگی بشری برداشته‌اند. برخی از پژوهشگران و شناخت‌کنندگان این سبک زندگی، امامان معصومین و شرایط حاکم بر آن، به دنبال درک رفتار آن بزرگواران با حاکمیت و شرایط عمرانی بوده‌اند. امام موسی کاظم و امام محمدتقی که به کاظمین یا جوادین مشهورند، از جمله امامانی‌اند که کتاب‌ها، مقالات و پایان‌نامه‌ها در باره ابعاد زندگی و نیز اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی عصر ایشان نوشته شده است. با این حال، باز می‌توان گفت که زندگی این دو امام معصوم، دارای نکاتی است که کمتر کسی از آن اطلاع دارد؛ به گونه‌ای که کارهای انجام شده پاسخگوی نیاز

علمی جامعه امروز نیست و باید بیشتر درباره ابعاد زندگی ایشان کار شود.

از آنجا که آشنایی با پیشینه تحقیقات، در هر حوزه بایسته و ضروری است، تهیه کتابشناسی امام کاظم و امام جواد علیهما السلام می تواند کمک مناسبی برای علاقمندان به این حوزه پژوهش باشد. رجوع به این کتابشناسی، مشخص می کند که تحقیقات در چه زمینه هایی صورت گرفته و در چه موضوعاتی پژوهش نشده است به این ترتیب مسیر تحقیقات را معین و از هدر رفتن وقت پژوهشگر، در جست و جو و شناسایی منابع، جلوگیری می کند. همچنین می توان در این کتابشناسی با نام نویسندگانی که برای شناساندن ابعاد زندگی امام کاظم و جواد علیهما السلام کوشش کرده اند، آشنا شد.

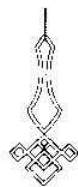
گفتنی است از آنجا که پژوهش در خصوص عتبات در حوزه فعالیت پژوهشگر حج و زیارت است، لذا بر آن شدیم اثری مرجع برای محققان علاقه مند در این حوزه فراهم نماییم. در پایان از پژوهشگر ارجمند، آقای اباذر نصر اصفهانی که با انجام این مهم همت گماشته اند، تقدیر و تشکر می نمایم.

انه ولی التوفیق

پژوهشگر حج و زیارت

مقدمه

طی سال‌های اخیر، اهتمام ویژه‌ای در تهیه فهرست و کتابشناسی در حوزه‌های مختلف علمی اسلامی شده است. ضرورت تهیه این نوع منابع مرجع که با عناوین کتابشناسی، مقاله‌شناسی، نمایه آثار و... منتشر می‌شوند، در این است که بدون وجود این نوع آثار، تحقیقات به صورت صحیح و مطرب انجام نمی‌شود؛ چرا که با رجوع به کتابشناسی مشخص می‌شود که در چه زمینه‌هایی تحقیقات صورت گرفته و در چه زمینه‌هایی دچار کمبود پژوهش هستیم و مسیر تحقیقات را معین می‌کند. وجود کتابشناسی هم‌ایی از وضعیت علمی در آن حوزه را مشخص می‌کند. هر یک از مجموعه‌ای است که پژوهشگران و خادمان فرهنگی هر رشته را معرفی می‌کند. این امور برای نهادهایی که در برگزاری سمینار و همایش اهتمام دارند ضروری به نظر می‌رسد. از این رو امروزه کتابشناسی و مأخذشناسی، به عنوان یک ضرورت مطرح شده و حتی به صورت رشته آموزشی و تخصصی درآمده است.

فعالیت پژوهشی و فرهنگی در قلمرو زندگی معصومین علیهم السلام یکی از افتخارات نویسندگان و محققان امت اسلامی بوده است. اگرچه ابعاد و اعماق زندگی رهبران الهی گسترده‌تر و عمیق‌تر از آن است که بتوان به تمام آن راه یافت. گسترده‌گی و انبوهی کتاب‌ها و مقاله‌های منتشر شده درباره ائمه علیهم السلام، بر محققان پوشیده نیست؛ تا جایی که کتابشناسی و حتی کتابشناسی کتابشناسی‌های بعضی از آنان نیز فراهم آمده است. بی‌گمان اوضاع سیاسی - اجتماعی و ضرورت‌های زمان و مکان، تاریخ زندگی بعضی از امامان شیعه را برجستگی خاصی بخشیده و موضع‌گیری‌های آنان در برابر رویدادها، بیشتر مد نظر صاحبان اندیشه و تاریخ‌نگاران شده است. از این رو طبیعی است تعداد و حجم آثار نگارش‌یافته درباره آنان یکسان نباشد.

تاکنون درباره برخی، مثل امام علی، امام حسین و امام رضا علیهم السلام کتابشناسی‌های نسبتاً جامعی تهیه و در دسترس پژوهشگران قرار گرفته است. با بررسی‌های که اینجانب انجام دادم، درباره امام کاظم و امام جواد علیهم السلام کتابشناسی که تمام مدارک و منابع و بانک‌های اطلاعاتی را در نظر بگیرد تهیه شده است. البته در برخی نشریات و یا سایت‌های اینترنتی، فهرست از برخی آثار منتشر شده درباره ایشان، معرفی شده است. از این رو تهیه کتابشناسی این دو امام معصوم فراهم شد.

این کتابشناسی، گزارشی از آثار و منابع منتشره، اعم از کتاب‌ها، مقاله‌ها و پایان‌نامه‌های حوزوی - دانشگاهی درباره امام

کاظم و امام جواد علیه السلام است. همچنین به جهت اهمیت شهر «کاظمین» که حرم این دو امام معصوم در آن واقع است و از همین رو به این نام مشهور شده است. نوشته‌هایی که درباره این شهر در حوزه‌های تاریخی، جغرافیایی، معماری، مردم‌شناسی، فرهنگی و... منتشر شده نیز معرفی می‌شود.

اطلاعات گردآوری شده توسط محقق، در سه فصل تنظیم شده است؛ در فصل نخست، آثاری که درباره امام موسی کاظم علیه السلام نوشته شده، معرفی شده است. فصل دوم، به معرفی آثار نوشته شده درباره امام جواد علیه السلام اختصاص دارد و در فصل سوم اطلاعات آثاری که درباره شهر «کاظمین» منتشر شده، آمده است. همچنین در هر فصل، اطلاعات آثار در سه بخش کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها و مقالات تفکیک شده‌اند و نیز در هر قسمت، منابع بر اساس زبان متن تفکیک شده‌اند.

تلاش محقق بر این بوده که با بهره‌گیری از روشهای متعدد و استفاده از روشهای جست‌وجوی پیشرفته، تمام منابعی که درباره موضوعات فوق به زبان‌های مختلف و در کشورهای مختلف، منتشر شده شناسایی و معرفی کند. با توجه به اینکه این پروژه در مهرماه ۱۳۹۳/ ذیحجه ۱۴۳۵ق. به اتمام رسیده، باید زمان انتشار آثار معرفی شده در این کتابشناسی را تا این زمان در نظر گرفت.

در حین انجام این کتابشناسی، در نظر داشتیم برای هر کتاب، توصیفی کوتاه بیاوریم. ولی از آنجا که غالب آثار، ساختار نسبتاً

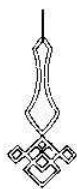
یکسانی داشتند لذا توصیف‌ها که اکثراً شبیه هم بودند، از متن حذف شد.

گزارش آماری: در این کتابشناسی ۱۳۵۱ اثر معرفی شده است. ۷۷۳ مورد از این آثار درباره حضرت امام موسی کاظم علیه السلام، ۵۳۵ مورد درباره امام جواد علیه السلام و ۴۳ مورد درباره شهر کاظمین است.

آثاری که درباره امام کاظم علیه السلام است، شامل ۳۹۹ عنوان کتاب (از این تعداد ۶۱ عنوان ویژه گروه سنی کودکان و نوجوانان است)، ۴۷ عنوان پایان‌نامه و ۳۲۷ عنوان مقاله است. از نظر زبانی، ۲۶ اثر زبان فارسی، ۲۷۷ اثر به زبان عربی و ۳۳ عنوان به زبان‌های دیگر است.

همچنین آثار که درباره امام جواد علیه السلام شناسایی شده، شامل ۳۲۲ کتاب (از این تعداد ۵۱ عنوان ویژه گروه سنی کودک و نوجوان است)، ۱۸۳ مقاله و ۳۰۰ پایان‌نامه است. بررسی زبانی ۵۳۵ اثر، بیانگر این است که ۴۰۰ مورد به فارسی، ۱۲۲ مورد به زبان عربی و ۱۳ اثر به زبان‌های دیگر است.

در پایان به این نکته اشاره می‌کنم که بنده تلاش داشته‌ام کتابشناسی جامعی برای این دو امام عزیز عرضه کنم و از همین رو کوشیدم هر آنچه درباره این دو گوهر و محل خجسته‌ها در ایران و دیگر کشورها، در قالب کتاب، مقاله و پایان‌نامه نوشته شده را شناسایی و معرفی کنم. اما در تحقیقات منبع‌شناسی و کتابشناسی به جهت پراکندگی در تحقیقات، معمولاً درصد ناچیزی از پژوهشها، به ویژه در عرصه مقالات، از نگاه محقق

دور می ماند. لذا از کلیه پژوهشگران و محققان عزیز تقاضا دارم.
نظرات و دیدگاه های ارزنده خود را درباره نواقص و نیز اشکالات
احتمالی این کتاب، به اینجانب اعلام نمایند.

اباذر نصر اصفهانی

abazarnasr@Gmail.com

